

משנה ב

בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ מְשִׁיאִין בְּרֵאשֵׁי הַהַרִים מְשׁוֹאוֹת
- לפידים, להודיע לגולה שקידשו את החודש, ולא
היו צריכים לשכור שלוחים שילכו להודיע להם²⁸.
מְשַׁקְלְקְלוּ הַכּוֹתִים - השומרונים, והשיאו
משואות שלא בראש חודש כדי לקלקל לישראל,
הַתְּקִינוּ חַכְמִים שְׁיֵהוּ שְׁלוּחֵין יוֹצְאִין:

משנה ג

כִּיצַד הָיוּ מְשִׁיאִין מְשׁוֹאוֹת?
מְבִיאִין בְּלִנְסָאוֹת - מוטות של עץ אָרוֹ אָרְבִּין,
וְקָנִים - מקלות דקים וְעֵצֵי שָׁמֶן - עץ המוציא
שמן וְנִעְרַת שֶׁל פְּשֵׁתָן, וְכוּרָךְ את כולם
בְּמִשְׁיָחָה - בחוט, וְעוֹלָה לְרֵאשׁ הָהָר וּמִצִּית
בְּהֵן אֶת הָאוֹר - האש, וּמוֹלִיךְ וּמְבִיא את הלפיד
הלוך ושוב וּמַעֲלָה וּמוֹרִיד, עַד שֶׁהוּא רוֹאֶה אֶת
חֵבְרוֹ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בֵּן בְּרֵאשׁ הָהָר הַשְּׁנִי, וְכֵן
בְּרֵאשׁ הָהָר הַשְּׁלִישִׁי וכן הלאה, מהר להר עד
שזה מגיע לגולה:

משנה ד

וּמֵאִין הָיוּ מְשִׁיאִין מְשׁוֹאוֹת?

היו מתחילים מֵהַר הַמְּשָׁחָה - הר הזיתים שבירושלים לְסַרְטָבָא, וּמְסַרְטָבָא
עד לְגְרוֹפִינָא, וּמְגְרוֹפִינָא לְחֹרֶן, וּמְחֹרֶן לְבֵית בְּלָתִין, וּמִבֵּית בְּלָתִין לֹא

ביאורים והרחבות

בייתוסים להטעות את חכמים, אמרתי אלך אני ואודיע להם, שמא יבואו בני אדם שאינם
מהוגנין ויטעו את חכמים. אמרו לו: מאתים זוז נתנין לך במתנה, והשוכר ימתח על העמוד
(חייב מלקות). באותה שעה התקינו שלא יהו מקבלין אלא מן המכירין.
28. בגמרא (ב, כב.) למדין מברייתא מתי היו משיאין משואות. תנו רבנן: אין משיאין משואות
אלא על החדש שנראה בזמנו לקדשו (ביום שלשים). ואימתי משיאין? לאור עיבורו (שאם
נקבע ראש חודש ביום שלשים של החודש הקודם, אזי מדליקין משואות במוצאי ר"ח שהוא אור ליום
שלשים ואחד לחודש שעבר). נמצא שרק על חודש חסר משיאין, אבל לא על חודש מלא. מאי
טעמא? אמר רבי זירא: גזירה משום ראש חדש חסר שחל להיות בערב שבת. שאם ישיאו
משואות גם על חודש מלא, יבואו לטעות. שהרי אי אפשר להדליק בליל שבת, ואם ישיאו
במוצאי שבת עלולים להסתפק אם זהו חודש חסר והדליקו רק במוצאי שבת משום שלא
יכלו להדליק בליל שבת, או יתכן שזהו חודש מלא ובזמנו הדליקו במוצאי שבת. וכעת שאין

זֶזוּ מִשָּׁם, אֱלֹא הִיּה מוֹלֵדִי וּמִבֵּיא וּמַעֲלָה
וּמוֹרִיד, עַד שֶׁהִיָּה רוֹאָה כָּל הַגּוֹלָה לְפָנָיו
כְּמִדּוֹרֵת הָאֵשׁ מֵרֹב אֲבוֹקוֹת²⁹;

משנה ה

חָצַר גְּדוּלָה הִיָּתָה בִּירוּשָׁלַיִם, וּבֵית יַעֲזֶק³⁰
הִיָּתָה נִקְרָאת, וּלְשָׁם כָּל הָעֵדִים שָׁבָאוּ בַשַּׁבַּת
מִחוּץ לַתְּחוּם מִתְּבַנְיָסִים, וּבֵית דִּין בּוֹדֵקִין אוֹתָם
שָׁם. וְסַעֲוֹדוֹת גְּדוּלוֹת עוֹשִׂין לָהֶם בְּשָׁבִיל

ר' עובדיה מברטנורא

כל הגולה. בני בבלי: כמדורת
אש. שכל אחד ואחד נוטל
אבוקה ומעלה לראש גג:
ה לא היו זזים משם כל היום.
העדים שיצאו חוץ לתחומן
בשבת ובאו להעיד. שהיוצא
חוץ לתחום אין לו אלא ארבע
אמות:

שִׁיְהוּ רְגִילִין לְבֵא.

בְּרֵאשׁוֹנָה - אִם הִיּה זֶה בַשַּׁבַּת, לֹא הָיוּ זְזִין הָעֵדִים מִשָּׁם - מִחֲצַר בֵּית יַעֲזֶק
בְּמִשְׁךְ כָּל הַיּוֹם הוֹאִיל וַיִּצְאוּ מִחוּץ לַתְּחוּם בַּשַּׁבַּת אִין לָהֶם אֵלָא אַרְבַּע אֲמוֹת
(כַּמְבוּאָר בְּעִירוּבֵי ד, א). וְלֹכַן אֲסוּר לָהֶם לִלְכַת אֵלָא בְּכָל הַחֲצַר שֶׁהִיא כְּאַרְבַּע אֲמוֹת.
מֵאוּחַר יוֹתֵר הִתְקִין רַבֵּן גַּמְלִיאֵל הַזֶּקֶן * שִׁיְהוּ מִהַלְכִין אֶלְפִים אִמָּה לְכָל
רוּחַ מִחוּץ לִירוּשָׁלַיִם, שֶׁהוֹאִיל וְהִגִּיעוּ בְּרִשׁוֹת בֵּית דִּין, הָרִי הֵם כֵּאִילוּ בָאוּ מִתּוֹךְ
הַתְּחוּם, וּמוֹתֵר לָהֶם לִלְכַת בַּחֲזָרָה אֶלְפִיִּים אִמָּה לְכָל רוּחַ, כַּדִּין אֲנָשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם.

וְלֹא רַק אֵלּוּ בְּלִבְדֵּי הַקְּלוּ לָהֶם לִלְכַת אֶלְפִים אִמָּה מִמְקוֹם שֶׁהִגִּיעוּ, אֱלֹא אַף
הַחֲכָמָה - הַמֵּיִלְדֵּת הַבָּאָה לִילָד, וְהַבָּא לְהַצִּיל מִן הַדִּלְקָה, וּמִן הַגֵּיס -
חֵיל אוֹיֵב, וּמִן הַנְּהָר שֶׁעֲלָה עַל גְּדוּתוֹ, וּמִן הַמַּפְלֵת - שֶׁבְּכָל אֵלּוּ מִחֲלָלִים אֵת הַשַּׁבַּת
לְצוּרֶךְ פִּיקוּחַ נַפְשׁ, הָרִי אֵלּוּ כְּאַנְשֵׁי הָעִיר שֶׁשַּׁבְתוּ בָּהּ בַּתְּחִילַת הַשַּׁבַּת, וַיֵּשׁ
לָהֶם אֶלְפִים אִמָּה לְכָל רוּחַ מִחוּץ לְעִיר לִלְכַת בָּהֶן:

ביאורים והרחבות

משיאין אלא על חסר, אין מקום לטעות וספק, שכשיראו את המשואות במוצאי שבת ידעו
בוודאות שהחודש חסר הוא.

29. גרסינן בגמרא (כג, ב): מאי "גולה"? זו פומבדיתא. מאי "כמדורת האש"? תנא: כל אחד
ואחד נוטל אבוקה בידו ועולה לראש גגו.

30. בגמרא (שם) שאלו מהי הגירסה המדוייקת? "יעזק" - לשון מעולה של תיקון, דכתיב
(ישעיה ה, ב): "ויעזקהו ויסקלהו", או לשון צער - "יזק", דכתיב (ירמיה מ, א): "והוא אסור
בִּאֲזָקִים"? ולא איפשיטא.

רבן גמליאל הזקן היה תנא בדור הראשון, נכדו של הלל הזקן. היה נשיא הסנהדרין ומנהיג האומה בעשרות
השנים שלפני חורבן הבית. הוא הראשון שנקרא בתואר "רבן", כלומר רבינו, הואיל והיה אהוב ואהוד בפני
כל רואיו. תיקון תקנות רבות בכל תחומי ההלכה שנצרכו לאותו דור, (ראה עירונין ו, ב השתלשלות בית
הנשיאות). ברוב חכמתו הכיר כי החורבן מתקרב והגלה את הסנהדרין ליבנה, כדי שתנצל מגזירת השמד
ומכעסם של המורדים (הרב אהרן היימאן "תולדות תנאים ואמוראים").